

Vagn Lundbye

DET NORDISKE TESTAMENTE

De gamle nordiske myter, som foregår i det første årtusinde efter Kristi fødsel, er mere end noget andet det sande, gamle testamente i Norden. Myterne er en dybt rodfæstet arv, som det nordiske menneske dagligt løber ind i den dag i dag, ikke bare i vore fædrelandssange, men også i ugedagenes navne, og de navne vi stadig døber vore pigebørn og drengebørn til i Norge, Sverige, Finland, Færøerne og Danmark.

Grundtvig indså det for mere end 200 år siden, da han oversatte den danske saga, Bjoenvulfs Saga, der kort forinden var blevet fundet i et irsk kloster, hvorefter han sidenhen skrev sit storværk om de nordiske guder og helte. Idet han i den forbindelse understregede, at det var en pligt, at de nordiske lande jævnlige gendigtede den nordiske mytologi, for at nordboerne aldrig skulle glemme deres ophav, deres rødder og fortid.

Det skulle vel at mærke ske i samtidens sprog, og gerne i langvers. Gendigtningen skulle således ikke være et spørgsmål om ”gloser”, men først og fremmest dreje sig om den nordiske sammenhæng, uden hvilken vi med Karen Blixens ord lever fra hånden til munden.

Efter Grundtvig er brudstykker af den nordiske mytologi blevet gendigtet af digtere og historikere, men en samlet gendigtning af hele den nordiske mytologi har egentlig først fundet sted med ”Det nordiske Testamente”, en titel, der er valgt, fordi jeg mener, at den nordiske identitet hænger sammen med hele vor arv og fortid. Med andre ord den selvbevidsthed, det sindelag, som kommer af nornerne, Odin, Tor, Balder, harniskklædte kæmper som Rolf Krake, Regnar Lodbrog og Nornegæst, for ikke også at nævne Frigg og Freja samt Brynhild og Aslaug og mange andre. Ikke at forglemme Loke, som præsenteres sådan i Det nordiske Testamente:

Loke er mystisk, meget mærkværdig
trofast og snild og fuld af svig
Alt hvad vi ved om denne halvmand
som hjælper guder og håner dem
Er både sandt og lodret løgn
Det sande er svært at forstå

Hvad skal vi sige om denne trickster
som lyver og siger, at alt er let
og tror, at livet er onde lege
hvor visdom og løfter blæser i vinden?
Svaret er kort og stort som kaos:
Hvert ord, han siger, er også modsat!

Alle skikkelser i den nordiske mytologi betragtede Grundtvig som identiteter, der var nødvendige for forståelsen for det nordiske menneske. Det er denne sammenhæng, som digteren Albert Dam, der døde i 1972, kalder ”den lodrette beståen” i Norden.

At ”Det nordiske Testamente” udkommer lige nu er ikke tilfældigt. Globaliseringen i hele verden er iøjnefaldende i vor tid, og det er vist ikke for meget sagt, at den skaber store forandringer i en lang række mindre lande, som tidligere havde en nær forbindelse med sin fortid. Det Danmark, som vi ser i dag, ligner mindre og mindre det Danmark, som mange af os kan huske for bare 50 år siden,

hvortil unægtelig kommer den indtrængende islamiske kultur, som gør sig mere og mere gældende blandt almindelige danskere.

Dermed ikke sagt, at vi skal holde os uden for al globalisering, eller at vi ikke kan leve sammen med danske islamister, men fremmede kulturer betyder ikke, at vi skal fortrænge den nordiske kultur, eller med andre ord se bort fra det, Albert Dam kaldte vor lodrette beståen.

Set i bakspejlet er "Det nordiske Testamente" ikke blot gendigtet i respekt for Grundtvig, men også som en opfordring til danskerne om at være danskere med en lodret beståen.

Den fælles titel på de tre bind, hvor jeg har genudgivet hele den nordiske mytologi, er "Det nordiske Testamente".

Ubegyndt begyndelse

Med ordet "testamente" lægger jeg vægt på den forskel, der består mellem det jødiske, gamle testamente og det testamente, vi har fra Nordens fortid. Vort testamente handler med andre ord ikke om ørkener, kameler og tildækkede kvinder. Det indkredser heller ikke et kønsrollemønster, som i alt væsentligt er patriarkalsk, ligesom vor skabelsesberetning ikke drejer sig om en Gud, der står uden for skabelsen, og hvor ordet "herske" (d.v.s. det hebræiske ord "Radah") er afgørende for, hvorledes jøderne behandler dyr og natur. Og i øvrigt også kvinder og fremmede folkeslag.

Jødedommens foragt for naturen indebærer i sig selv, mener jeg, et religiøst ansvar for den ødelæggelse af jordens natur og dyreliv, som vi er vidne til i dag.

Skabelsesberetningen i vort nordiske testamente foregår midt i det tomrum, som Jorden befandt sig i, før Jorden blev skabt. Eller som skabelsesberetningen i Det nordiske testamente begynder: "I begyndelsen var begyndelsen ikke begyndt". Der er tale om en proces, der involverer alt og intet. Og når det drejer sig om begyndelsen er dyrene lige så medskabende som gudemonstre med mange hoveder, der ikke har meget at gøre med en overjordisk skaber.

Dyrene i den nordiske mytologi er i det hele taget rigtige dyr og næppe metaforer for noget guddommeligt, som senere skal komme, og som ikke har meget med den virkelige og levende natur at gøre.

Summa summarum er det ikke for meget sagt, at det nordiske testamente er mere dansk og nordisk end Det gamle Testamente og dets jødedom.

Ordet "nordisk" er afgørende for værkets titel, og hænger sammen med ordet testamente, og den respekt, som handler om sammenhængen med vor fortid.

Vort sprog er nordisk, vore spisevaner er det, og vort sind er i vid udstrækning skabt af vort klima, ikke mindst de lyse nætter samt de kolde, mørke vintre og al vor overtro..

At være nordisk er også at have en selvbevidsthed, som kommer af den lov og retfærdighed, der er knyttet til tingstedet, som stort set altid har hørt til det nordiske samfund. At være nordisk er den respekt, vi altid har næret til omdømmet, det, vi efterlader til vor slægt og vort folk, når vi afgår ved døden. Intet kan måles med et godt minde, siger Odin i Den højes Tale, som der stadig den dag i dag citeres fra.

Vor humor er i høj grad nordisk og ligner ikke humoren uden for Norden, hvad jeg nyligt fik et lille eksempel på, da jeg i en forsamling af tyskere og schweizere fortalte om den ordstrid, der foregår mellem fire-fem jætter, som i bind I skændes om, hvem det lige har pruttet, så det stinker. Det påstår alle jætterne var dem, de vil alle have skylden, hvad udlændingene, der lyttede til mig, ikke fandt særlig morsomt, mens danskerne højlydt skreg af grin.

Når vi ler er vi alle lige, som Odin siger.

Endelig må vi heller ikke glemme, at det kvindelige spiller en kæmperolle i den nordiske mytologi. Intet er mere afgørende i den nordiske mytologi end de beslutninger, som i sagaerne og myterne træffes af kvinderne og de nordiske gudinder, asynjerne. Og det kan godt være at Kraka følger

Regnar Lodbrogs opfordring til hende om at møde ham hverken påklædt eller nøgen, fastende eller mæt, alene eller sammen med nogen, men bortset fra det, er det hende, der bestemmer om de skal giftes, og hvor i huset skabet siden skal stå, ligesom det er hende, der råder sine sønner til, hvad de skal gøre, da faderen bliver kastet i en ormegård.

Det må heller ikke glemmes, at nornerne, de tre kvindelige skæbnegudinder, som ved alting og var her før Odin og Tor, bedre end nogen har fortalt, hvad det vil sige at være nordbo:

Nornernes Sang

Når stemmer messer i skyggemørket
og regnen slår mod hule sten
Når vinden suser i en vinduessprække
og der brat bliver stille inde i stalden
så kan du høre vore kvad
om meningen med gud og gode helte

Vi er nok gamle, men ikke glemte
og synger højt dybt i din sjæl
Vi er ikke blevet blot til digte
og styrer stadig de kækkes skridt
Når du mærker kræfter, du ikke kender
så sanser du mere end det, du ser

I birken høres Balders stemme
og vølven kalder fra en kælder
Bjovulf og Røskva råder dig
når du farer vild et fremmed sted
Det blide brus igennem dit blod
er kærtegn sendt til dig fra Kraka

Du er aldrig ene, når du er alene
men trøstes af helte, du holder af
Alt der sker, det har en hensigt
og husker du os, så ved du også
at livet fortsætter, og målet med alt
er, at livet fortsætter, og døden gør forskel.

Om alle kvadene i de tre bind i "Det nordiske Testamente" gælder det, at de er gendigtet på samme langvers, som heltedigtet "Bjovulf" består af, det vil sige, seksliniede strofer, hvor hver linie har fire trykstærke stavelser og to bogstavrim. Sproget er nudansk, idet jeg bestandig har tænkt på "Slagtepigerne" på torvet i Rudkøbing, når jeg sad og skrev under Bymøllens vinger. Hvis de forstår kvadene og kan læse dem, kan danskerne også læse dem!

I de fem seks år, det har taget mig at skrive "Det nordiske Testamente" har jeg arbejdet tæt sammen med kunstneren Esben Hanefeldt Kristensen fra Ålborg. Det har været et inspirerende samarbejde, hvor vi stort set har talt sammen i telefon hver dag, ikke bare om, hvad der skulle med i værket, men også om hvordan de forskellige guder og jætter og kæmper har set ud. Vi tænker ens, og følelsen af dette har været mig en uvurderlig hjælp i en tid, hvor jeg ikke skal lægge skjul på, at det

en gang imellem kan være svært at finde sig til rette. Frem for alt er Esben Hanefeldt Kristensens 176 illustrationer en meget væsentlig del af testamentet.

De nordiske lande ligner ikke nogen andre lande i verden, endsige EU og FN. Det kan godt være, at mange af vore politikere tænker lidt for globalistisk, eller handler ligesådan som Loke, men når det gælder almindelige mennesker, og det er vi jo alle, når det kommer til stykket, tror jeg, at vi danskere, nordmænd, svenskere, islændinge og andre skandinaver først og fremmest er nordiske og tænker nordisk!

Takket været det, er vi noget særligt.

Vagn Lundbye